

5.-7. KLASSE

Lyden af sne

Lærervejledning Musik og kolonialisme i Grønland

**CAN
DO
FILM**

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Pulje til udarbejdelse og udbredelse af
undervisningsmaterialer om
Danmarks kolonihistorie, herunder i Grønland

NORDATLANTISK HUS

Indhold

Introduktion, vejledning og læringsmål 03

Moduloversigt 04

Forslag til videre arbejde med emnet 07

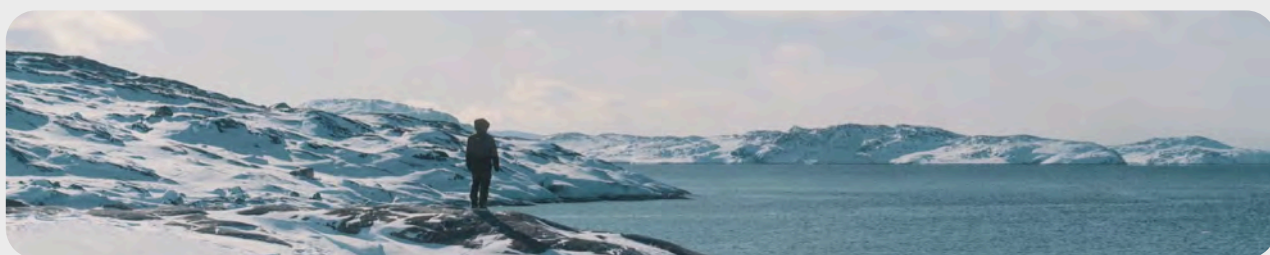
Lidt om begrebet 'kolonialisme' i Grønland 09

Emne 1: Trommesang- og dans 12

Emne 2: Kor og salmesang 19

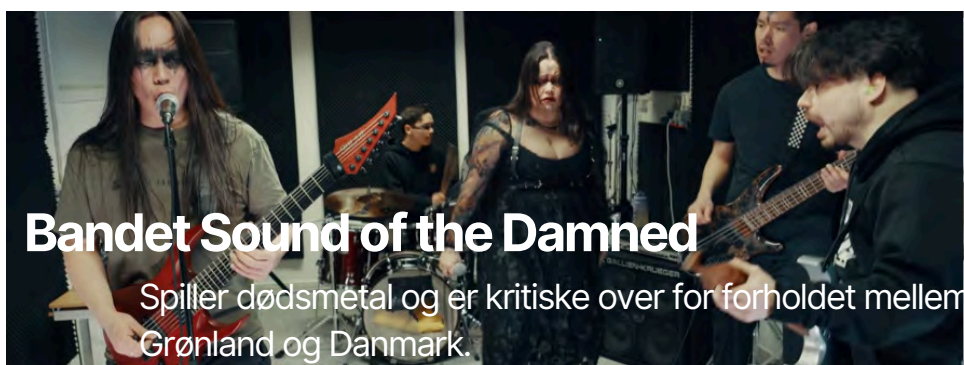
Emne 3: Rock og heavy metal 27

.....

Introduktion, vejledning og læringsmål

Dette forløb er rettet imod 5.-7. klasse og handler om musik og kolonialisme i Grønland. Materialet er bygget op omkring film med tre forskellige musikgrupper:

Filmene er produceret af Candofilm for læringsfilm.dk og undervisningsmaterialet er forfattet af Andreas Otte for Nordatlantisk Hus.

Forløbet inkluderer læsning af artikler om Grønlands kolonihistorie og musikhistorie, med henblik på læring om Grønlands historie og kultur gennem musik og med et grønlandsk perspektiv.

Forløbet er tværfagligt indenfor fagene musik, historie og dansk. Det er derfor en fordel, hvis du som lærer har erfaring med at spille og synge, men det er ikke et krav. Hvis du ikke er komfortabel med forløbets mere praktiske musikaktiviteter, kan du vælge dem fra. De kommer typisk til sidst i hvert emne.

For at gennemføre hele forløbet med dine elever, skal du bruge: Opgavehæftet digitalt eller fysisk til hver enkelt elev, en enhed med adgang til internettet for hver 2-3 elever, mulighed for at vise film fra læringsfilm.dk for hele klassen og Højskolesangbogen 19. udgave, som kan lånes [her](#).

Forløbet er planlagt til at vare ca. 8 moduler af 45 minutter. Hvis du ønsker at forkorte forløbet, kan du f.eks. begrænse det til læsning af artiklerne og arbejde med første film i hvert emne. På den måde kommer forløbet til at vare ca. 3 x 45 minutter og bliver primært fokuseret mod historiefaget. De dansk- og musikfaglige opgaver ligger primært i arbejdet med de supplerende film.

Denne lærervejledning indeholder elevernes opgaver, men desuden didaktiske overvejelser og en vejledende facitliste for opgaverne. Det er dog vigtigt at understrege, at så længe eleverne kan argumentere for deres resultater i opgaverne, må de anses for væsentlige.

Organisering af elevernes arbejde

I gennem forløbet har vi forsøgt at variere mellem gruppearbejde, individuel læsning og klasseundervisning. Hver organiseringstype er markeret med et ikon ved opgaven. Forløbet prioriterer gruppearbejde i små grupper på 2-3 elever. Vi opfordrer kraftigt til, at du som lærer laver disse grupper, for at tage hensyn til socialt sårbare elever. Vi har desuden lagt op til, at eleverne skifter gruppe mellem hvert emne.

Elevernes arbejde tager udgangspunkt i filmene på læringsfilm.dk, som er på dansk, grønlandsk og engelsk. Dele af filmene er altså tekstede. Derfor vil ordblinde elever have behov for hjælpemidler eller hjælp fra dig eller klassekammerater til at få læst tekstningen højt. De mere gængse værktøjer til talesyntese, vil kunne bruges til teksten i elevhæftet.

Særlige opmærksomhedspunkter i forhold til emnet

Forløbet handler i høj grad om den koloniale og postkoloniale relation mellem Grønland og Danmark. Der er i den forbindelse flere muligheder for at træde forkert i forskellige menneskers øjne, også selvom man gør sig umage, særligt når man som underviser i Danmark repræsenterer den historisk dominerende magt. I den forbindelse bør man som lærer gøre sig nogle overvejelser ift. hvilke emner og spørgsmål, man kan komme til at diskutere. Her prøver vi at hjælpe med at komme nogle af disse i møde:

- Navnet 'Grønland' kommer fra Erik den Røde og nordboerne, som forsvandt fra landet omkring år 1450. Mange, som arbejder med afkolonisering, foretrækker, at man bruger det grønlandske ord Kalaallit Nunaat, som kan oversættes til 'Grønlændernes Land'. Det har vi valgt ikke at gøre her, fordi emnet i forvejen rummer en række svære ord og ord på grønlandsk, og fordi vi som producenter af materialet ikke selv har en stærk holdning til dette tema.
- Inuit er det grønlandske ord for 'mennesker', men også navnet på den fangerkultur, som findes på tværs af hele Arktis, og som opfandt kajakken og hundeslæden. Ordet 'eskimo' blev tidligere brugt om denne gruppe, men det regnes efterhånden som racistisk på linje med n-ordet og bør undgås. *Kalaallit* er altså grønslændere og *inuit* er den arktiske kultur, som grønslænderne er en del af.

- Fordomme og stereotyper spiller desværre en stor rolle i forholdet mellem Grønland og Danmark. Igennem koloniseringen er dansker og grønlændere blevet italesat som modsætninger - det rationelle overfor det irrationelle, det civiliserede overfor naturmennesket osv. Vi opfordrer kraftigt til, at grønlændere italesættes som moderne mennesker, der ikke er væsentligt forskellige fra danskere, og som er lige så forskellige fra hinanden i udseende og overbevisning, som mennesker er alle andre steder. Man bør altså forsøge at undgå den både positive og negative eksotisering, som nogle gange sker overfor grønlænderne.
- Ligeværd er nok nøgleordet, hvis man ønsker at styrke en mere positiv relation mellem Grønland og Danmark. Igennem koloniseringen og den postkoloniale periode har det været grønlændernes ønske og (vil vi sige i dag) ret at blive set og behandlet ligeværdigt med danskerne.
- Nysgerrighed er nok en nødvendighed for at eleverne kan få noget ud af emnet her. Som lærer skal du prøve at få dem til at undersøge musiktraditioner og genrer, som de næppe lytter til i forvejen. Det kan være en ret stor opgave, fordi de fleste mennesker først og fremmest vurderer musik på baggrund af deres egen smag, og kan have svært ved at interessere sig for musik, som ikke passer til denne smag. I dette forløb tager vi en antropologisk og etnologisk tilgang til musikken ved at undersøge, hvad den består af, og hvad den betyder for de mennesker, som engagerer sig i den.

Udtalevejledning

Det er en del af Helsingforsaftalen, at danske elever skal undervises i "sprog, kultur og almindelige samfundsforhold" fra blandt andet Grønland. For nuværende er det nok for ambitiøst at forvente et indgående kendskab til det grønlandske sprog, men en række simple udtaleregler vil hjælpe til en mere genkendelig udtale af grønlandsk og kunne være et realistisk mål for grundskolen:

- 'Q' udtales ca. som 'gr' i ordet 'grafiker'.
- 'P' udtales som 'b'.
- 'T' udtales som 'd', medmindre det står foran 'i' eller 'e', så udtales det som dansk 't'.
- 'Rl' og 'll' udtales med læsepelyd lidt som l i det danske ord 'plet'.
- Hvis der er dobbeltbogstaver, forlænger det bogstavernes lyd.

Der findes en række udtalevejledninger i gængse grønlandske ord på internettet.

Læringsmål

I forhold til de nuværende mål for grundskolen henvender dette forløb sig primært til fagene historie, musik og dansk og følgende kompetenceområder og mål efter 6. klassetrin.

Historie: Eleverne introduceres kronologisk til Grønlands historie i tiden efter at inuit kom til landet omkring år 1150 med fokus på kolonitiden og integrationen af Grønland i Danmark fra år 1953-1979. Enkelte centrale historiske personer og bands beskrives med fokus på interaktionen mellem musik, kunstnere og samfundsforhold.

- Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.
- Eleven har viden om historiske scenarier.
- Eleven har viden om personer og hændelser, der tillægges betydning i historien.

Musik: Forløbet beskriver en række musiktraditioner i Grønland med fokus på: trommesang- og dans, korsang og metal. Musikteoretisk har forløbet fokus på formanalyse, og i forhold til musikudøvelse er fokus på sang og rytmik.

- Musikudøvelse - Eleven kan synge med på et bredt repertoire af sange på flere sprog.
- Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik fra forskellige genrer, kulturer og perioder.

Dansk: Forløbet sætter relativt høje krav til elevernes læseevner af tekster med fremmedord. Eleverne skal desuden lave et skriftligt produkt med en miljøanalyse af en musikvideo og analyse af symbolske elementer og intertekstualitet i selvsamme video.

- Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge.
- Eleven kan tilrettelægge processer til fremstilling af faglige produkter alene og i samarbejde med andre.
- Eleven kan indgå i sprogligt mangfoldige situationer.

Forslag til videre arbejde med emnet

Hvis du ønsker at arbejde mere med musik i Grønland med eleverne eller vil udvide din egen baggrundsviden, findes der en gruppe materialer om emnet:

- Levende musik i skolen har i 2026 udgivet materialer til alle trin om *qilaat* (trommesang- og dans), rap og dødsmetal i Grønland.
- Mikkel Ringsager, som over en længere periode arbejdede som gymnasielærer i Nuuk, har i samarbejde med den grønlandske uddannelsesstyrelse udgivet materialet "Kalaallit Nipilersugaat - Grønlandsk Musik", som tager læseren igennem hele den grønlandske musikhistorie. Materialet inkluderer interviews med centrale aktører i scenen. Det primære materiale er på dansk.
- På musikipedia.dk findes et ældre materiale fra 2019 med gennemgang af den grønlandske musikhistorie tilsat videoer med den elektroniske kunstner Uyarakq og hans remix af grønlandske klassikere. Materialet er lavet af Andreas Otte, der også har dette undervisningsmateriale.
- På siden Greenlandicpopularmusic.com kan man læse om grønlandske solister og bands. Man kan også finde artiklen "Musikken i Grønland og Grønland i Musikken", som gennemgår den grønlandske musikhistorie. Dette materiale er også produceret af Andreas Otte, men siden har ikke været opdateret siden 2018.

Hvis du ønsker at arbejde videre med Grønlands kolonihistorie, findes der en række materialer om emnet rettet imod grundskolen. Her nævnes nogle af dem:

- "Kolonierne i Grønland" fra 2026 er en undervisningsbog med opgaver lavet af Andreas Otte for Nordatlantisk Hus. Den kan bestilles på CFU.
- "Fortid, fremtid, fællesskab?" fra 2026 er en undervisningsbog af Ulla Nedergård Pedersen, som også omhandler Færøerne. Den kan bestilles gratis fysisk og digitalt hos Forlaget Plenum.
- DR's undervisningstema "Grønlandske Unge - historie og identitet" tager et nutidigt blik på unges liv i Grønland og relationen til Danmark.
- "Rigsfællesskabet" er en bog af Jens Aage Poulsen fra 2019 og en del af De Store Fagbøger. Den inkluderer også Færøerne. Bogen kan bestilles via CFU.

Moduloversigt

Forløbet er lavet til at vare 8 moduler af 45 minutter.

Modul 1:

- Eleverne læser introduktionen og artiklen om kolonialisme.

- I taler fælles i klassen om begreberne: Kolonialisme, kolonister og kolonier. Se gerne på et kort og kom med nogle eksempler på tidligere kolonier og lande, som har koloniseret andre lande. Diskuter, om eleverne ved noget om de tidligere koloniserede lande i dag, og om hvordan de tror, kolonialisme kan have påvirket de lande? Eksempler kan være DR Congo, Indien, Brasilien, Dansk Vestindien...

- Eleverne læser artiklen om trommesang og -dans og ser den første film i emne 1, som handler om Tukummeq Qaavigaq, der er en del af gruppen Peqatigiiffik Inngertartut. Gruppen arbejder med at genindføre trommesang og -dans i Vestgrønland.

- Du inddeler eleverne i grupper på 2-3 elever, og de løser spørgsmålene til filmen.

Modul 2:

- I de samme grupper ser eleverne film nr. 2 i emne 1, som er en opførelse af en trommesang.

- Eleverne arbejder med opgaverne til filmen.

- I samler op på gruppernes opgaveløsning fælles i klassen. En metode kan være at du beder om eksempler på besvarelser fra grupperne, hvor eleverne giver input til hinanden, og du har mulighed for at give dem input og respons.

- I ser film nr. 3, der også er en opførelse af en trommesang.

- I løser opgaverne til film nr. 3 fælles i klassen.

- Eleverne går igen ud i de samme grupper og ser film nr. 4 og 5 og løser opgaverne.

- I samler op på opgavebesvarelserne fælles i klassen.

- I ser trommesang nr. 6 og løser opgaven til filmen fælles i klassen.

Modul 3:

- Eleverne læser hver for sig artiklen om emne 2: Kor- og salmesang.

- I ser fælles i klassen film nr. 1 i emne 2, som handler om Tønnes Kreutzmann og hans kor Uummatip Nipaa, der synger de sange, han komponerer.

- Du inddeler eleverne i nye grupper på 2-3 elever. Hver gruppe arbejder med spørgsmålene til film nr. 1 i emnet.

- Eleverne ser film nr. 2 til emne 2 ude i grupperne. Filmen er en opførelse af sangen "Upernalillaraangat".

- Eleverne arbejder med spørgsmålene til film nr. 2 i grupperne.

- I samler op på gruppernes besvarelser fælles i klassen.

Modul 4:

- Eleverne går sammen i de samme grupper og ser film nr. 3 i emne 2.
- Eleverne arbejder med spørgsmålene til film nr. 3.
- I synger sammen sangen "Ung har jeg været" fra Højskolesangbogen og diskuterer spørgsmålene til sammen fælles i klassen.

Modul 5:

- Eleverne læser hver for sig artiklen om emne 3: Rock og metal.
- I ser fælles i klassen film nr. 1 i emne 3 om Sound of the Damned.
- Du inddeler eleverne i nye grupper på 2-3 elever og grupperne løser opgaverne til filmen.
- I samler op på gruppernes besvarelser fælles i klassen.

Modul 6:

- I de samme grupper som i sidste modul ser eleverne film nr. 2 i emne 3.
- I grupperne begynder eleverne at lave en skriftlige analyse af musikvideoen ud fra spørgsmålene i elevhæftet.

Modul 7:

- Eleverne færdiggør deres analyse, redigerer den og afleverer den til dig digitalt eller fysisk.
- Du giver dem efterfølgende respons på besvarelserne på baggrund af, om de har besvaret alle spørgsmål samt deres grammatik og stavning. Du kan overveje, om de skal revidere ud fra din respons og genaflevere. Denne del ligger ud over modulet.

Modul 8:

- Fælles i klassen synger I Grønlands nationalsang "Vort Ældgamle land" ("Nunarput Utoqqarsuanngoravit") fra Højskolesangbogen.
- Fælles i klassen diskuterer I spørgsmålene til sangen.
- Fælles i klassen evaluerer I, hvad eleverne har fået ud af at arbejde med forløbet.

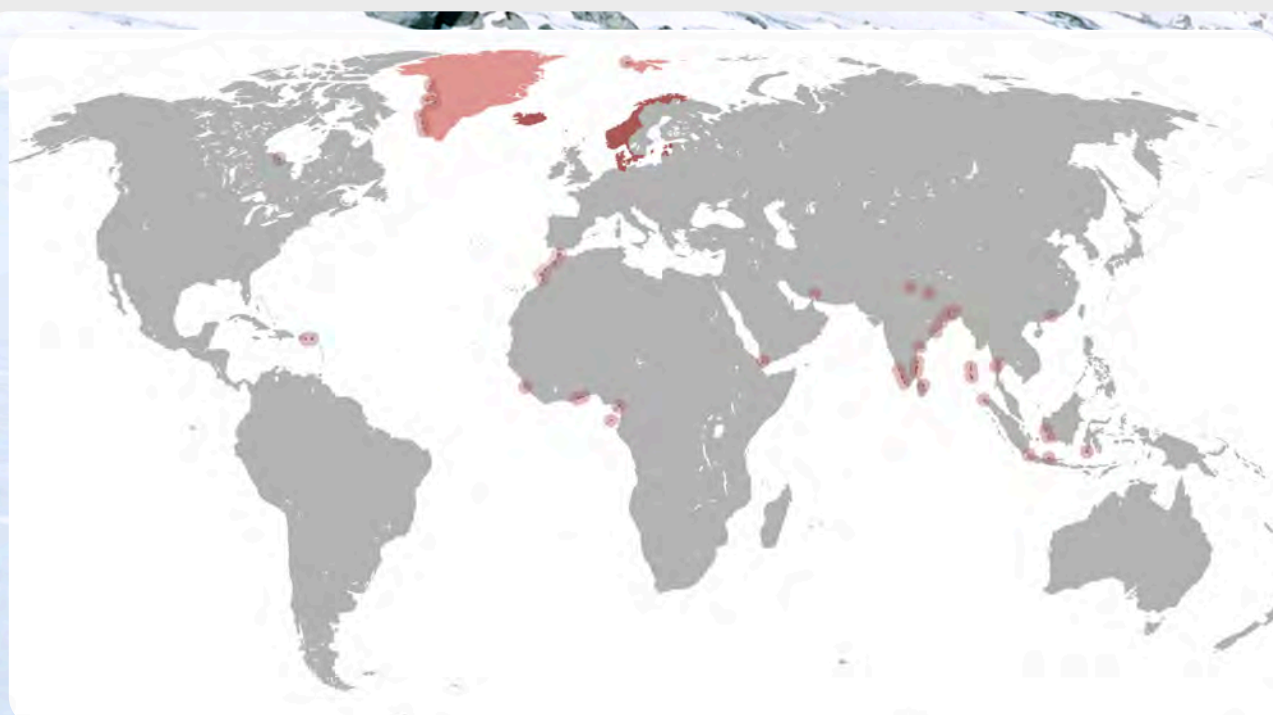
🗺 Lidt om begrebet 'kolonialisme' i Grønland

Forløber her handler en del om kolonialisme i Grønland. Kolonialisme betyder, at et land overtager og styrer områder uden for dets egne grænser. Særligt Europas kolonialisme i 1700- og 1800-tallet har haft stor betydning for verden i dag.

Man kan groft opdele verden i de lande, der koloniserede, og de lande, der blev koloniseret. I dag er mange af de rigeste lande dem, der koloniserede andre lande. Både USA, Canada og Australien er dog tidligere kolonier, men her flyttede så mange mennesker fra Europa til landene, at kolonisterne blev flertallet. Begge steder er den oprindelige befolkning, som var der før kolonisterne, blandt de fattigste i samfundet. I Grønland var det i første omgang Danmark-Norge, som koloniserede forskellige områder på øen.

Danmark-Norge var dengang ledet af den danske konge. Hans kolonister byggede stationer i Grønland, hvorfra man styrede handel med grønlænderne og gjorde grønlænderne kristne. Med de stationer startede koloniseringen i år 1721, men hele det beboede Grønland var først koloniseret næsten 200 år senere.

Kolonisterne i Grønland var de folk, som rejste til landet fra Danmark og Norge for at arbejde på stationerne, som blev kaldt 'kolonier'. De første kolonister var præster, som ville overbevise grønlænderne om, at de skulle opgive deres egen tro på naturens guder og ånder og blive kristne. De bliver også kaldt 'missionærer', fordi de ikke bare underviste om Gud og Jesus, men forsøgte at omvende grønlænderne til kristendommen.

Det danske imperium inkluderede på forskellige tidspunkter kolonier, bilande, union med Norge og handelsstationer mange steder i verden.

Billede: Tinkaer1991, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons.

Hans Egede var præst fra Norge og den første missionær i Grønland, som forsøgte at gøre grønlænderne kristne. Han var leder for den første koloni, som lå på en ø ud for Grønlands hovedstad Nuuk.

Blandt kolonisterne var der også købmænd. De ville gerne købe skind og spæk fra grønlænderne. Spæk er fedtet fra hvaler, sæler og hvalros. Det var mange penge værd, fordi det kan bruges som brændsel, lidt ligesom man bruger lampeolie i dag. Købmændene fra Danmark-Norge ville gerne styre handelen med grønlænderne, så f.eks. sømænd fra Holland ikke skulle tjene penge på de værdifulde varer fra grønlænderne. For sømænd fra Europa besøgte Grønlands kyster længe før koloniseringen skete.

En anden vigtig gruppe blandt kolonisterne var håndværkerne. De skulle bygge de huse, kolonisterne boede i og de tønder, spækken skulle fragtes til Danmark i.

Kolonien Maniitsoq i år 1915.
Foto: John Møller, Arktisk Institut.

Håndværkerne var altid mænd dengang. Nogle af dem blev gift med grønlandske kvinder, fik børn og blev i Grønland resten af deres liv.

I år 1814 ophørte unionen mellem Danmark og Norge, efter at den danske konge havde tabt Napoleonskrigene. Men Grønland blev ved med at være en dansk koloni. Det betød, at grønlænderne blev set som forskellige fra danskerne. De blev ikke behandlet på samme måde, og da man begyndte at indføre demokrati i Danmark, gik der lang tid, før grønlænderne fik mulighed for selv at bestemme i Grønland. For sådan er kolonialisme. Det handler om, at dem der bestemmer i ét land, synes det er okay, at de bestemmer over mennesker et helt andet sted i verden.

Hver koloni blev senere ledet af en kolonibestyrer. Her er det Andreas Jørgensen med sine sønner i kolonien Paamiut år 1894.
Foto: Carl Poul Oscar Moltke, Arktisk Institut.

🔊 Emne 1: Trommesang og -dans

Den grønlandske tromme, kaldet *qilaat* på grønlandsk, er det eneste musik-instrument, inuit havde, før de fik kontakt med sømænd fra Europa.

Trommen findes i forskellige versioner på tværs af Sibirien, Alaska, Canada og Grønland, som er de områder, hvor inuit-kulturen er udbredt. Man har fundet rester af rammetrommer, som strækker sig helt tilbage til de første mennesker i Grønland for 4.500 år siden.

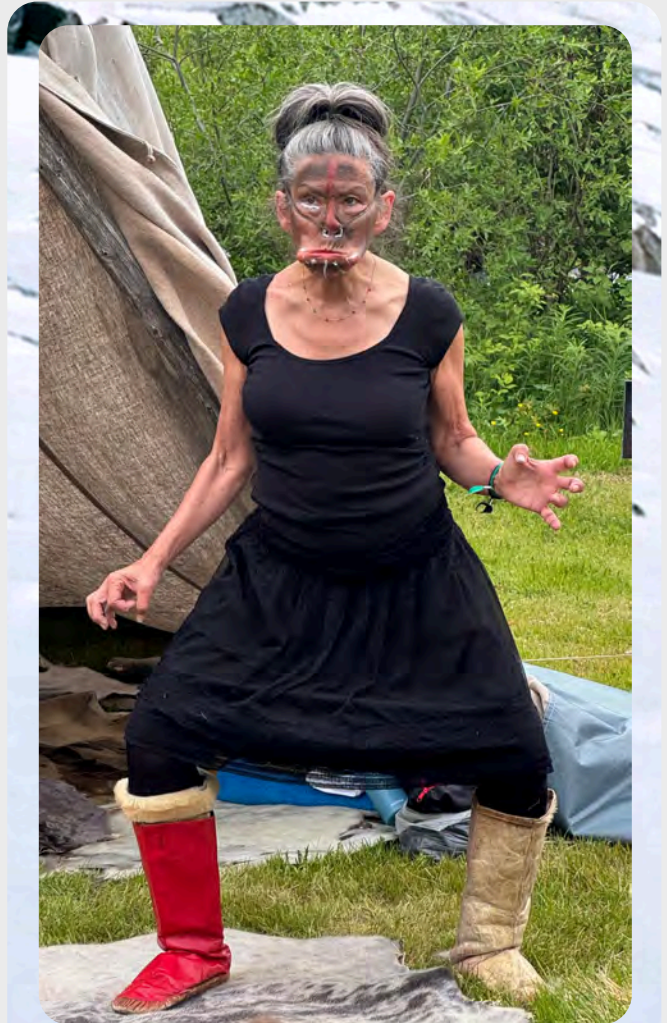
Selvom rammetrommer er forskellige rundt omkring i Arktis, har de det tilfælles, at de består af en ramme med et håndtag og et trommeskind, som er spændt ud på rammen. Man spiller på trommen ved at slå nedefra på rammen med en trommestik, i stedet for at slå med stikken på trommeskindet, som man f.eks. gør det på et trommesæt. Trommeskindet på en rammetromme kan være lavet af forskellige materialer som skind og indvolde fra dyr.

Østgrønlandsk qilaat.
Foto: Andreas Otte

Rammetrommen blev førhen brugt på forskellige måder i Grønland. Nogle gange som underholdning, i en blanding af sang, dans og fortælling.

Men man kunne også lave dans uden at spille på rammetromme, som f.eks. maskedans kaldet *uaajeerneq* på grønlandsk. Her klæder man sig fjollet og uhyggeligt ud og danser eller kravler rundt med en pind på tværs i munden.

Uaajeerneq (maskedans) er både fjollet og uhyggeligt, når danserne vrider sig rundt hen over jorden og kommer lidt for tæt på.

Foto: Jennifer 8. Lee, CC BY-SA 4.0
<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>>, via Wikimedia Commons

Rammetrommen blev brugt af de grønlandske shamaner, som blev kaldt *angakkut*. De kunne f.eks. bruge den til at tage på sjælerejse og komme i kontakt med deres hjælpeånd.

Rammetrommen kunne også bruges til trommekamp. Her kunne to mænd, som var blevet uvenner, udfordre hinanden til kamp. De ville så mødes med hver deres publikum og have digtet en sang, som latterliggjorde deres modstander. På den måde kunne de måske få rensset luften imellem sig ved at få fortalt, hvorfor de var sure på hinanden.

Da koloniseringen begyndte i år 1721, begyndte rammetrommen at forsvinde i Vestgrønland.

Missionærerne ville gøre grønlænderne kristne og de var ikke glade for rammetrommen, som var forbundet med den traditionelle tro blandt inuit.

Men Østgrønland og Nordgrønland blev først koloniseret meget senere i perioden omkring år 1900. Derfor har man kunnet genindføre traditionen fra de to regioner, da man i Vestgrønland begyndte at interessere sig mere for den oprindelige inuit-kultur. Det skete særligt i 1970'erne.

Trommekamp ved Tasiilaq i Østgrønland i juni år 1906.

Foto: William Thalbitzer, Arktisk Institut.

<https://vimeo.com/1221683011>

Se film 1: **Om foreningen Peqatigiiffik Inngertartut (Foreningen Dem Der Synger) og medlemmet Tukummeq Qaavigaq**

I grupper på 2-3 elever skal eleverne nu arbejde med følgende spørgsmål. De kan diskutere spørgsmålene med hinanden, lede i filmen og i bøger, tale med dig og deres klassekammerater eller slå spørgsmålene op på nettet.

- Tukummeq Qaavigaq er fra Qaanaaq. Find Qaanaaq på et kort over Grønland.
- Hvad betyder det, når Tukummeq siger, at hun er "vokset op som fangerbarn"?
 - Hendes far levede af fangst og fiskeri, og hendes mor hjalp formentlig med at klargøre fangst og materialer.
- Find ud af, hvornår Thuleområdet, som Qaanaaq ligger i, blev koloniseret af Danmark?
 - I år 1910 etablerede Knud Rasmussen Kap York-stationen nær den nuværende amerikanske militærbase. En missionsstation var åbnet på stedet året før.
- Hvad kalder man den type tro, som fandtes i Thuleområdet inden koloniseringen?
 - Den traditionelle tro i Grønland er animisme, hvor alt er besjælet i naturen. Man havde en række kendte guder som Havets Moder *Sassuma Arnaa* og Månemanden *Aningaaq*.
- Hvad mener Tukummeq, når hun siger, at trommesangen: "...har været et åndehul for inuitterne"?
 - Man har brugt trommesangen til at udtrykke følelser og tanker, som der ellers ikke altid var så meget plads til i et barskt liv.
- Hvorfor tror I, at den forening Tukummeq er med i (Peqatigiiffik Inngertartut) ønsker at genindføre trommesang og -dans i Vestgrønland?
 - Trommesang- og dans forsvandt helt fra Vestgrønland under koloniseringen, men er ved at blive genindført fra Østgrønland, Nordgrønland og også til dels Canada og Alaska. Det er en del af grønlandiseringen som modsvar yil koloniseringen og daniseringen efter 2. verdenskrig, at genudbrede trommesang- og dans i Grønland, for at tage sin inuit-kultur og -identitet tilbage i Grønland.

Se film 2: <https://vimeo.com/1181848753/a688032b3b>

I grupper på 2-3 elever skal I arbejde med spørgsmålene til filmen. I kan gå tilbage til den første film, for at få hjælp til spørgsmålene.

- Hvilken tromme bliver der spillet på i filmen? (er den fra Nordgrønland, Østgrønland, Canada eller Alaska).
 - Det er en lille spinkel tromme, så den må være Nordgrønlandsk. De er også ofte ovale.
- Hvilke dele består sangen af – Altså hvordan gentager melodi og tekst sig i det der kaldes 'formled' i musikteori?
 - Baseret på tekst: A-B-A. A-stykke (ayaa...), B-stykke (tekst på grønlandsk), A-stykke (Ayaa..).
 - Baseret på melodi: A-A-B, hvor A-stykket hver anden gang synges på tekst.

- Giv de forskellige formled et bogstav (A-stykke, B-stykke, C, D...) og skriv sangens form ned.
 - Formen gentager sig, hvis man primært fokuserer på ordlyd som: Kun tromme-A-B-A'-A-B-A'-A-B-A'-A-way way wayyy (typisk afslutning på trommesange). Her er A' en variation over A. Hvis man ser på melodien, kan man argumentere for, at A stykket er delt op i formen A-A-B og at tekstdelen melodisk er identisk med A-A, mens B-delen hver gang synges på "ayaa...". Tekststykket kan så kaldes: A'. En alternativ formanalyse kunne altså så være: Tromme-A-A-B-A'-A'-B-A-A-B-A'-A'-B-A-A-B-A'-A'-B-A-A-afslutning.
- Minder formen jer om noget, I kender fra andre slags musik?
 - Lidt afhængigt af, hvordan man analyserer sangen, er der tale om en AAB-form eller en ABA-form, som er udbredt i viser og klassisk musik. Et eksempel på en AAB-form er "En pige gik i enge" og ABA-form rent tekstmæssigt kunne være "Twinkle Twinkle Little Star". En forskel i trommesange er, at der ikke er nogen tekstmæssig udvikling i sangen. De centrale i formanalysen er, at eleverne bliver opmærksom på, at sangen gør brug af gentagelser og variationer, ligesom meget af den musik de kender.

Se film 3: <https://vimeo.com/1181848803/4f229cb235>

Lav opgaverne fælles i klassen ved at se filmen flere gange og få instruktioner fra jeres lærer.

- Lav en formanalyse af sangen, hvor I kun lytter til melodien i de enkelte linjer. I hvilket mønster gentager den sig?
 - A-A-B-C-D-E Teksten ændrer lidt på rytmen, men ikke melodien. B er en variation over A og E er en variation over C (se node nedenfor). En mere overordnet formanalyse på baggrund af melodi over tekst og musik, vil nok være, at det er en AB-form.
- Du skal nu lære eleverne tekst og melodi f.eks. ved at synge med på videoen, eller ved at du synger den med dem på baggrund af noden. Eleverne har kun tekst og trommerytme i deres hæfte. Brug kun noden vejledende. Trommesang- og dans er en oral tradition, hvor man varierer sangene.
- Øv nu trommerytmen ved at klappe den sammen med videoen eller lær eleverne den. I Grønland kan man lære den med ordet "tuluttut" (udtales dulú-dut), som har samme rytme som trommeslaget. Men ordet betyder faktisk "på engelsk" på grønlandsk (se rytmenode på næste side). Rytmen i trommesang er dynamisk lidt som i klassisk musik og skal altså ikke være 'tight' på samme måde som i rytmisk musik.
- Syng nu sangen med eleverne uden at bruge videoen. I kan skiftes til at den ene halvdel af klassen synger, og den anden halvdel klapper rytmen. Husk at lave ophold, når I når til "anikka la-ley..." og lav cirkelbevægelsen med fingeren som i filmen.

- Prøv nu at alle synger og klapper samtidig. Hvordan går det?
- Diskuter til slut i klassen, hvorfor det kan være svært at klappe rytmen, mens man synger sangen?
 - Trommerytme og sang er ikke helt ens og koordineringen kan være svær

Se film 4: <https://vimeo.com/1181848846/1560d61a2b>

I grupper på 2-3 elever skal I arbejde med spørgsmålene til filmen. I kan gå tilbage i filmen, for at løse opgaverne.

- Hvilken tromme bliver der spillet på i filmen? (er den fra Nordgrønland, Østgrønland, Canada eller Alaska).
 - Det er en ret stor tromme og trommestik, så den må være fra Østgrønland eller måske Canada/Alaska.
- Lav en foranalyse af sangen. Eleverne kan bruge teksten på næste side som hjælp. Minder formen om nogle af de andre sange?
 - Formen ud fra melodi er: A-B-A-B-C-B-C-B-A-B-A-B, hvor A-delen er den eneste, der skifter tekst fra gang til gang. Sangen minder på mange måde om en pop-form, hvor omkvædet B gentages efter hvert formled. Kontraststykket C, som skifter modalitet, kommer dog her anderledes end i en gængs popform.
- Lad eleverne høre sangen i grupper, hvor de synger med på omkvædet "Ayaa-yaa..."

Se film 5: <https://vimeo.com/1181848900/ccf6f9931e>

I grupper på 2-3 elever skal eleverne besvare spørgsmålene:

- Hvilken tromme bliver der spillet på i filmen? (er den fra Nordgrønland, Østgrønland, Canada eller Alaska).
 - De ligner størrelsesmæssigt en nordgrønlandsk tromme i den lidt store ende, men trommestikken er faktisk ikke karakteristisk for nordgrønlandske trommer. Så måske er der tale om en blanding af trommer og trommestik.

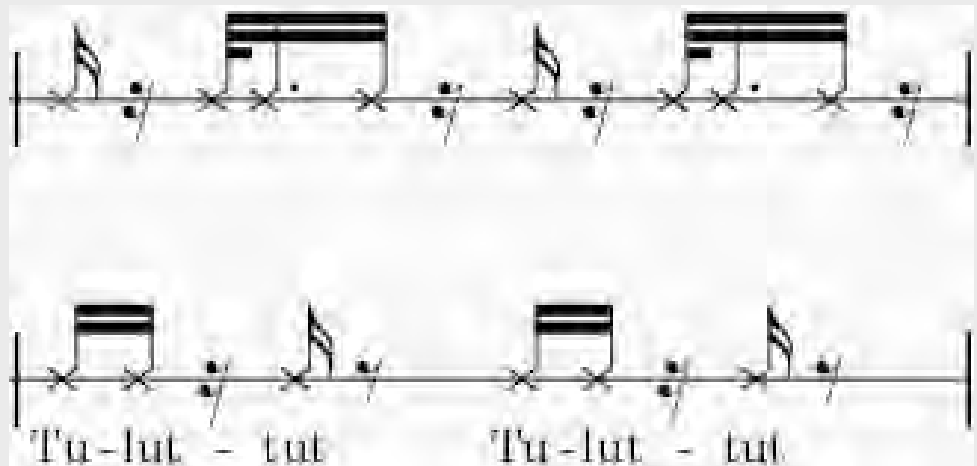
- Lav en foranalyse af sangen. Minder formen om nogle af de andre sange?
 - Formen kan ses som: A-B-A-B', hvor der er en variation i slutningen anden gang formen gentages. Tekstmæssigt er formen A-A-B-B. Men altså en AB form eller AABB-form, meget som trommesang 3 - Qaerngaaq's sang, bortset fra at vokallyden her er ens i alle gentagelser.
- Noget var anderledes i denne sang end de andre. Hvad var det, og hvad kalder man den teknik?
 - Der synges med kanon-teknik i en del af sangen.
- Saml op på gruppernes besvarelser i klassen.

Se film 6: <https://vimeo.com/1201820639/bf3805613d?fl=ip&fe=ec>

Fælles i klassen skal I se denne trommesang, som er en meget kendt trommesang, fordi den blev spillet som intro til Sumés nummer "Kalaaliuvunga" fra 1976. På indspilningen var det Egon Sikivat, der spillede trommesangen. Han kom fra Tasiilaq i Østgrønland. I denne video, bliver trommesangen fremført af Aron Josvassen, som også er fra Østgrønland. Fælles i klassen skal I lave øvelsen og besvare spørgsmålet:

- Klap rytmen som Aron spiller.
- Er det den samme rytme som i de andre sange?
 - På noden her er den nye rytme over den rytme, som spilles på de andre film:

Qaerngaaq's sang (K'aerngâk's song)

Transkription: Andreas Otte

$\text{♩} = 90$

Stemme

Way - ya ya - yeng. Way - ya ya - yeng. Way - ya ya - yeng.

Qilaat

Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut

4

Vo.

Way - ya ya - yeng. Way - ya ya - yeng. Wa - ya ya - yeng—

SD

Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut Tu-lut-tut

7

Vo.

Il-lu-mi u-a-ni-li Il-lu-mi u-a-ni-li A-nik-ka la-ley

SD

Tu-lut-tut Tu-lut-tut

11

Vo.

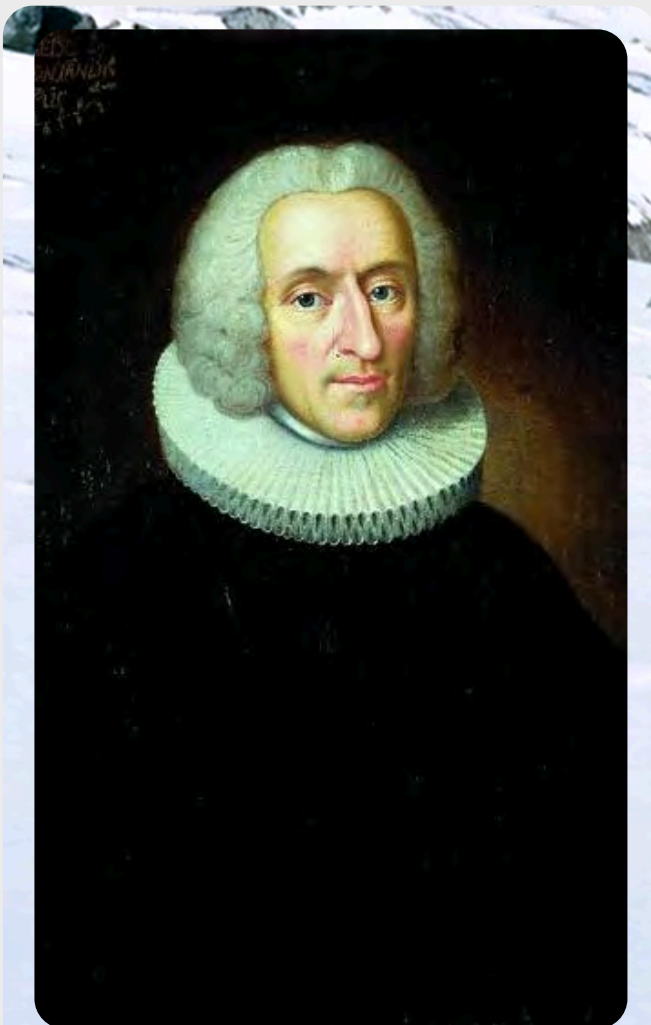
a-nik-ka la - ley a-nik-ka la - ley a-nik-kal la - ley.

SD

🔊 Emne 2: Kor- og salmesang

I år 1721 kom den norske præst Hans Egede til Grønland og startede koloniseringen. Han medbragte salmesang fra Europa.

For Hans Egede var det en del af kristendommen, at man sang salmer, som takkede og priste Gud. Samtidig var Hans Egede protestant, så han syntes, at grønlænderne skulle høre om Gud på deres eget sprog og ikke på latin som i den katolske kirke. Hans Egede og hans sønner Poul og Niels lærte sig grønlandsk og oversatte salmer fra dansk til grønlandsk.

Hans Egede malet af Johan Horner i 1740'erne. Hans Egede var præst i Nordnorge, inden han startede koloniseringen af Grønland.

Herrnhuterne byggede missionsstationen Ny Herrnhut i gåafstand til Hans Egedes koloni i Nuuk. Men Hans Egede var ikke glad for sine nye naboer, som havde et andet syn på kristendom end han havde.

Foto: Kenny McFly, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons

Men den grønlandske salmesang blev også påvirket fra andre sider. I år 1733 tillod den danske konge Christian 6. at missionærer kaldet 'herrnhuter' måtte tage til Grønland, for at gøre grønlænderne kristne. Herrnhuterne var også en slags protestanter. De havde deres hovedsæde i byen Herrnhut i Tyskland og blev også kaldt 'brødre-menigheden'. De brugte meget salmesang til at omvende grønlænderne til kristendommen og havde et meget følelsesladet forhold til deres tro. Det passede ikke Hans Egede, som gik meget op i, at man skulle kunne læse og forstå biblen, før man kunne blive kristen. For herrnhuterne var troen på Gud vigtigere end lærdom.

Selvom herrnhuterne blev bedt om at forlade Grønland i år 1900, har de påvirket landets tradition for kor- og salmesang meget. Her handler det nemlig netop om, at sangerne skal synge fra hjertet og bruge deres egne følelser, når de synger.

Da Hans Egede kom til Grønland, så han fra starten en fidus i at uddanne grønlændere til hjælpepræster. De kunne nemlig både tale grønlandsk og blev boende i landet. De norske og danske præster, som kom til landet, skulle bruge lang tid på at lære dårligt grønlandsk, og så rejste de også normalt hjem igen efter nogle år. De fik også meget mere i løn.

I år 1847 åbnede det første seminarium i Grønland, som skulle uddanne grønlandske hjælpepræster. Det blev kaldt llinniarfissuaq, som betyder 'det store lærested'. På det her tidspunkt var unionen mellem Danmark og Norge blevet opløst, og Grønland var, ligesom Færøerne og Island, blevet en del af det danske kongerige.

llinniarfissuaqs nyere hovedbygning i Nuuk med mindsten over Rasmus Berthelsen.

Foto: Dreizung, CC BY-SA 4.0 via Wikimedia Commons.

På det første hold, som blev uddannet fra seminariet, var Rasmus Berthelsen. Han var en meget dygtig elev og blev ansat som hjælpelærer på seminariet, allerede inden han var færdig med at gå i skole der. Men Rasmus kunne meget andet end at undervise. Han blev redaktør på Grønlands første avis, lavede billedkunst, oversatte grønlandske myter og sagn.

Han var også en af de allerførste grønlændere, som åbent sagde, at det skulle være grønlænderne og ikke danskerne, som bestemte i Grønland.

Rasmus Berthelsen digtede også salmer. Grønlands mest kendte og elskede julesalme "Guuterput Qutsinnermiu" ("Vor Gud i det høje") er skrevet af ham og synges stadigvæk hvert år til julegudstjenester i Grønland. Salmen er et godt eksempel på sangstilen *inuttoq*, som man kan høre i mange grønlandske salmer og korsange, hvor sangerne synger: Fra hjertet, langsomt flerstemigt og glider rundt på tonerne.

Rasmus Berthelsen ville gerne være blevet uddannet lærer i Danmark, men det fik han ikke lov til. Han fik aldrig titel af andet end 'hjælpelærer', selvom han fik stor betydning for udviklingen i Grønland.

Ukendt fotograf.

Det blev de grønlandske hjælpepræster, som skabte en stor del af de grønlandske korsange og salmer, som synges i Grønland i dag. Mange af dem blev undervist af Rasmus Berthelsen. Selvom deres salmer handler om Gud, er der også digtet mange sange, som handler om den grønlandske natur og om, at grønlænderne skal bestemme i Grønland. Et godt eksempel er den grønlandske nationalsang "Nunarput Utoqqarsuanngoravit" ("Vort ældgamle land"), som blev skrevet af Henrik Lund i år 1912.

I nationalsangen gør Henrik Lund brug af kolonisternes familiemetafor. Det var et familie billede, som kolonisterne brugte til at forklare, hvorfor de måtte bestemme i Grønland, selvom grønlænderne var flest og var der før kolonisterne. En metafor er en sammenligning, hvor man forklarer noget, ved at sammenligne det med noget andet. I denne metafor var grønlænderne børn, og danskerne var forældrene, som skulle passe på børnene og bestemme over dem. Metaforen kan findes i nationalsangen, f.eks. da Henrik Lund beskriver grønlænderne som "*Akullequtaasutut merlertutut*" ("halvvoksne børn"). Men han slutter sangen af med linjerne: "*Kalaallit, siumut makigitsi. inuttut inuuneq pigiu-minaqaaq, saperasi isumaqaleritsi*" ("Grønlændere stå op – fremad, det er let at tage ansvar for livet, begynd at tro på vores egne evner!").

Henrik Lund brugte altså familiemetaforen til at sige, at grønlænderne var ved at være voksne, og derfor skulle have lov til at bestemme over sig selv. Måske mente han endda, at de skulle flytte hjemmefra, væk fra moder-Danmark.

Henrik Lund med sin kone Malene i Sydgrønland. Ud over at arbejde som hjælpepræst, digter og politiker malede Henrik Lund også.

Foto: Frederik C. P. Rüttel, Arktisk Institut.

Se film 1: Om koret Uummatip Nipaa (Hjertets stemme) og komponisten Tønnes Kreutzmann (Anguteeraq).

I grupper på 2-3 elever skal eleverne besvare spørgsmålene nedenfor. De kan diskutere spørgsmålene med hinanden, lede i filmen og i bøger og spørge dig eller klassekammerater til råds.

- Eleverne skal finde Kangaamiut, hvor Tønnes Kreutzmann er fra, på et kort over Grønland.
- Eleverne skal finde billeder af Kangaamiut på internettet og snakke om, hvordan de tror, det har været at vokse op der, i forhold til den måde de selv vokser op?
 - Kangaamiut er en stor bygd med næsten 300 indbyggere. Men som alle beboede steder er den isoleret, og der er nærmest ikke biler, men både, snescootere og sikkert nogle ATV'er. Institutioner har almindelige toiletter, men ellers er toilettet en spand. Bygden har butik, skole, kirke og fiskefabrik.
- Hvorfor har koret valgt navnet 'Uummatip Nipaa'?
 - Fordi de synger fra hjertet med udgangspunkt i deres følelser.
- Hvordan hænger navnet sammen med den grønlandske tradition for kor- og salmesang?
 - Det er den traditionelle grønlandske måde, hvor det er følelser og ikke teknik, som er vigtigt for korsang.
- Hvorfor begyndte Tønnes Kreutzmann selv at komponere korsange?
 - Han voksede op med sang og flerstemmig salmesang i Kangaamiut og begyndte derfor senere at synge i kor. Han syntes, der manglede nye korsange på nye måder at synge korsang i Grønland og begyndte derfor at komponere sange, som f.eks. også kunne synges i skolerne.
- Hvad mener Charlotte, når hun siger, at korsang for hende er "... en sammenhørighed på ånden"?
 - Hun taler om, at den grønlandske tilgang til korsang hænger sammen med, at grønlændere er mere i kontakt med naturen end mange andre mennesker.
- Hvordan mener Virna, at sang har været med til at sikre overlevelsen for fangersamfundet i Grønland?
 - Gennem sang kunne man udtrykke følelser som f.eks. sorg, som der ikke var plads til i en barsk hverdag, hvor man skulle fange sin egen mad hele tiden. Altså meget lig trommesang og -dans.
- Hvordan ser Charlotte og Virna en forbindelse mellem trommesang og -dans og korsang?
 - Trommesang med kor var en vigtig del af det traditionelle samfund netop til at udtrykke følelser. Sangdelen har så kunne eksistere videre i korsang og dele af trommesang og -dans, lever videre i f.eks. Tønnes Kreutzmanns sange.
- Hvordan mener Charlotte, at korsang er blevet gjort til en grønlandsk tradition?
 - Korsang er blevet integreret i livet som grønlandsk tradition med grønlændernes egne komponister og sange.
- Hvorfor mener Tønnes Kreutzmann, at korsang er vigtigt i Grønland?
 - Han mener, at livet ville være tomt uden grønlandsk korsang, og at hans egne og andres kompositioner styrker ånden og bidrager til livet i Grønland.

Se film 2: <https://vimeo.com/1181880919> **Upernalillaraangat (Når foråret kommer).**

I kan følge med i oversættelsen nedenfor, når I ser filmen. I grupper på 2-3 elever skal eleverne arbejde med spørgsmålene til filmen. De kan gå tilbage i tekst og film, for at besvare spørgsmålene.

- Hvad er det store tema i teksten?
 - Naturen når foråret kommer.
- Hvor i teksten synes I, at der synges om noget, der er særligt for Grønland?
 - "Vinterens bælgmørke" - fra polarcirklen står solen ikke op nogle dag om vinteren. Dette gælder dog ikke Nuuk eller Kangaamiut, men det er mere mørkt om vinteren end vintrene i Danmark.
 - "Snespurven" kommer til Grønland i marts og april og er altså en forårsbebuder i Grønland lidt som stæren i Danmark.
 - "Det store hav" i sidste vers kan selvfølgelig være fra mange steder, men havet spiller en stor rolle i Grønland, og alle byer og bygder ligger ned til havet.
- I kormusik kan man arbejde med dynamik, altså hvor højt sangerne skal synge. I "Upernalillaraangat" er der særligt ét sted, hvor dynamikken ændrer sig. Hvor er det?
 - "Så vækkes de tavsers hjerter til live"
- Hvordan hænger ændringen i dynamikken sammen med teksten?
 - Teksten handler om at vække de tavse hjerter. Der er altså en sammenhæng mellem de ord, der synges, og dynamikken.

Film 3: <https://vimeo.com/1188994716> **Inuit Nunaat (Inuit Land).**

Følg med i oversættelsen på side 19. I grupper på 2-3 elever skal eleverne arbejde med spørgsmålene til filmen. De kan gå tilbage i tekst og film og søge på internettet for at besvare spørgsmålene.

- Kan I finde eksempler på, at trommesang og -dans har påvirket denne sang?
 - Starten af hvert vers "Haj-ja ja haj-ja ja haj-ja ja heeh" er en variation af ordlyden, som bruges meget i trommesang og dans, og kan sammenlignes med det danske "tra-la-la".
- Sangen er skrevet i februar år 2026. Hvad fortæller det om sangen og teksten ift. hvorfor og til hvem, den er skrevet?
 - I januar 2026 kulminerede Donald Trumps seneste trusler om at overtage Grønland militært. Der var mødet mellem Vivian Motzfeldt, J.D. Vance, Marco Rubio og Lars Løkke, store demonstrationer i Nuuk og øget militær tilstedeværelse fra Europa i Grønland. Sangen må være skrevet som svar på de amerikanske trusler.
- Hvilket budskab vil Tønnes Kreutzmann gerne sende med sangen?
 - At Grønland er grønlændernes og har været det længe, og at USA skal holde sig væk.

- Eleverne diskuterer om/hvordan de kan høre sangstilen *inuttoq* i sangen.
 - Særligt i sidste linje i hvert vers f.eks. *""anaanaasup" anersaaraa"* bliver sangen meget langsom. Tempoet opløses næsten og korstemmerne flyder rundt på tonerne i polyfoni. Sangen bliver også særligt inderlig her. Den samme tendens findes ca. halvvejs i hvert vers f.eks. på *"Taanna nunagaat"*.
- Syng sammen med klassen sangen "Ung har jeg været", som kan findes på dansk i Højskolesangbogen nr. 423 (19. udgave). Sangen er skrevet af Augo Lyng og hans elever på Ilinniartissuaq, men er baseret på en traditionel grønlandsk melodi.
- Diskuter med eleverne, på hvilke måder trommesang og -dans har fundet vej ind i sangen?
 - Efter hver linje synges "aj-ja, aj-ja-ja", som er en variation over trommesangens ordlyd. Desuden handler sangen om det traditionelle fangersamfund.
- Hvordan minder sangens form om de trommesange, I har arbejdet med i det tidligere emne?
 - Der er en vekslen mellem tekst og "aj-ja, aj-ja-ja" som minder meget om Trommesang 4 i det tidligere emne.
- Diskuter, hvad sangen handler om. Er det en sørgelig eller en sjov sang?
 - Sangen er en blanding af det traditionelle livs hyppige tragedier med faderen, der dør i kajak, og sjove billedlige detaljer som skindbukserne, der revner. Små humoristiske detaljer, som ikke nødvendigvis spiller en rolle for historiens handling, er ret typisk for grønlandsk fortælletradition.

Upernalillaraangat (Når foråret kommer)

Tønnes Kreutzmann

Upernalillaraangat kiattalillaraangat

Ukioq taartangaartoq atortareerlugu

Seqernup kissalaartup uterfigippanga

Tikippara inuuneq; nuannarisara

Når foråret kommer, når varmen kommer

Efter at have været igennem vinterens bælgmørke

Når solens varme rammer mig igen

Kommer det liv; jeg er glad for.

Qupannavaannguillu tikittareersut aamma

Sumi tamaani ittut alianaalleqaat

Nipaasa soorlu aasaq tikilluaqqua

Nuisiterput taava; nunatta naasui

Og den lille snespurv der også er ankommet

De er alle vegne, og det er vidunderligt

Som vil deres stemmer byde sommeren velkommen

Så dukker de op; vores lands blomster

Isikkivissuarmi nipaallilerpat unnuk

Imarsuaq siaarpat qasukkalersutut

Eqeersitaapput taava nipaatsut uummataat

Tikilluaqqusipput; inuunivissamut

Når aftenens stilhed breder sig med den vide horisont

Og det store hav breder sig, som vil blæsten stilne af

Så vækkes de tavsес hjerter til live

De hilser det gode liv velkommen

(Oversættelse: Andreas Otte & Ulf Fleischer)

Inuit Nunaat (Inuit Land)

Tønnes Kreutzmann

Haj-ja ja haj-ja ja haj-ja ja heeh

Tusaruk avani inngerpalunneq

Akisiuanera aamma nipaavoq nunaanni

Kalaaallit – Nunaat

Taanna nunagaat, siulimik pigisaattut

Kingulliarsuit aamma

Pilluarlutik inuuffigissagaat

“anaanaasup” anersaaraa

Haj-ja ja haj-ja ja haj-ja ja heeh

Hør sangen derude i det fjerne

Deres ekko lyder også i deres land

Grønlændernes - Land

De bebor dette land, som forfædrene ejede

Det yngre generationer også

Må de få lov til at leve lykkeligt i det.

Det er “moderens” ånd.

Haj-ja ja haj-ja ja haj-ja ja heeh

Tusaruk qavani inngerpalunneq

Inuianguit nutartigaasut suaarput

Kalaallit – Pigaat

Taanna nunagaat, inuiassuit saanni

Erfalersortik siaarpaat

Tassani ataatsimoorfeqassasut

“Qitornaasut” anersaaraat

Haj-ja ja haj-ja ja haj-ja ja heeh

Hør sangen fra syd

Det lille søde fornyede folk, råber

Det er grønlandernes - ejendom!

Dette land beboer de, foran store folkeslag

De breder deres flag ud

Her de skal dyrke deres fællesskab

Det er “børnenes” ånd.

(Oversættelse: Andreas Otte & Ulf Fleischer)

🔊 Emne 3: Rock og metal

I år 1953 blev Grønland en del af Danmark og landet var dermed ikke længere en koloni. Der var grønlandske politikere, som var med til at tage den beslutning. For dem var det vigtigt, at grønlænderne nu fik de samme rettigheder som danskere.

De danske myndigheder begyndte at modernisere Grønland ved at bygge skoler, sygehuse og boligblokke, så grønlænderne kunne få den samme levestandard som borgere i Danmark. På det tidspunkt levede de fleste grønlændere i spredte bygder og bosættelser i det enorme land, hvor de i høj grad var selvforsynende med mad og materialer gennem jagt og fiskeri. Men nu blev befolkningen samlet i byer og større bygder, så de fik adgang til skoler og sygehuse. Der var bare ikke altid noget at lave for dem, fordi fangst fungerer bedst, hvis man bor spredt ud over store områder.

I 1960'erne begyndte byggeriet af store boligblokke i Grønlands byer. Her udsigt til 'Sletten' i Nuuk med både Blok P og blok 1-10.

Foto: Helen Risager, Arktisk Institut.

Det moderne Grønland blev i høj grad bygget af danske håndværkere og drevet af dansk arbejdskraft. I kolonitiden havde det måske nok været danskere og nordmænd, der bestemte i Grønland, men de havde ikke været ret mange. Under moderniseringen af Grønland kom andelen af danskere op over 20% af den samlede befolkning. Samtidig fik det danske sprog en langt større rolle i skolen og det grønlandske samfund. Danskerne fik også bedre løn end de grønlændere, de arbejdede sammen med.

Alt i alt oplevede grønlænderne, at Grønland måske nok var blevet mere moderne, men at grønlænderne selv blev tilskuere til udviklingen og ikke en ligeværdig del af den. Folk levede måske nok længere og flere og flere grønlændere fik en uddannelse, men der begyndte at vise sig store problemer med selvmord, misbrug af alkohol og forældre, som ikke tog sig ordentligt af deres børn. En del grønlændere begyndte at mene, at problemerne var kommet, fordi det moderne Grønland blev bygget på danske værdier og kultur, mens grønlandsk sprog og kultur blev skubbet i baggrunden.

Det blev i høj grad det grønlandske rockband Sume, som spredte disse tanker blandt grønlænderne. I starten af 1970'erne begyndte de at lave sange med grønlandske tekster, hvor de kritiserede danskernes indflydelse i Grønland og hyldede grønlandsk sprog og kultur.

Sume er stadigvæk det mest kendte band i Grønland, og deres musik startede en hel bølge af bands, som spillede rockmusik med grønlandske tekster og hyldede grønlandsk kultur. Mange af disse bands kritiserede også Danmarks rolle i Grønland i deres tekster.

Selvom mange af de senere bands skruede ned for kritikken af Danmark, er det stadigvæk normalt, at bands i Grønland synger på grønlandsk om den grønlandske natur og andre temaer, som er særlige for Grønland. Samtidig bruger mange bands grønlandske symboler i billeder omkring musikken, som f.eks. i musikvideoer.

Der er kommet mange musik-genrer til Grønland siden 1970'erne som f.eks. rap, pop og elektronisk musik. Bandet Piitsukkut (De Fattige) var det første grønlandske band, som for alvor begyndte at lege med det rå og hårde udtryk i punk og metal.

Metal har eksisteret i Grønland siden 1990'erne, hvor bandet Siissisoq (Næsehorn) blev enormt populært. Men andre bands som Arctic Spirits og Pukuut (Havregryn), har også spillet koncerter og udgivet dødsmetal.

Som forside på deres første plade fra år 1973, valgte Sume et gammelt billede fra sagnet om Qasapi, der dræber nordbohovdingen Unngoortoq. Qasapi var inuit og Unngoortoq var efterkommer af vikinger fra Skandinavien. Der var altså allerede her lagt op til modstand mod dansk indflydelse i Grønland.

Træsnit af Aron af Kangeq.

Se film 1: <https://vimeo.com/1183735146> Om Sound of the Damned

Klassen skal inddeles i nye grupper på 2-3 elever og besvare spørgsmålene nedenfor. De kan diskutere spørgsmålene med hinanden, lede i filmen og i bøger, tale med dig og klassekammerater eller slå spørgsmålene op på nettet.

- Det første, vi møder i filmen, er Sebastian og Pani Enequist, som laver strubesang i introen til et nummer. Strubesang hos inuit var egentlig oprindeligt en leg, hvor to kvinder sang overfor hinanden, mens de lavede et rytme- og tonemønster sammen og havde øjenkontakt. Den første, som kom til at grine, havde tabt. Strubesang er ikke kendt fra Grønland, men fra inuit andre steder i Arktis. Eleverne skal diskutere, hvorfor de tror, at Sound of the Damned har valgt at bringe legen ind i deres musik?
 - Siden grønlandiseringen fra starten af 1970'erne, har der været et stigende ønske i Grønland om øget samarbejde og fællesskab på tværs af inuit-kulturen i Arktis. Det er derfor ikke usædvanligt, at inuit-traditioner, som ikke nødvendigvis har været dyrket i Grønland, bliver trukket ind i en grønlandsk kontekst, for at signalere samhørighed med andre inuit. Pani Enequist sammenligner senere strubesang med growl i dødsmetal. Hun mener derfor at strubesang passer godt ind i metal.
- Flere af medlemmerne i Sound of the Damned har ansigtstatoveringer. Eleverne skal undersøge, hvad ansigtstatoveringer er, og hvad de kan betyde i Grønland?
 - Ansigtstatoveringer er en del af den traditionelle brug af tatoveringer blandt inuit kaldet *tunniit*. *Tunniit* var forbundet med den prækoloniale animisme og blev udryddet i Vestgrønland med koloniseringen. Traditionen er blevet genindført i Vestgrønland i dette årtusind fra Østgrønland, Canada og Alaska, hvor koloniseringen skete langt senere og *tunniit* derfor overlevede som tradition. Ansigtstatoveringerne var oprindeligt forbeholdt kvinder og blev brugt til at signalere deres indtræden i arbejdsansvar særligt omkring syning. Andre tatoveringer blev brugt som amuletter, der skulle beskytte bæreren.
- Eleverne skal diskutere, hvorfor de tror, at flere af bandets medlemmer har tatoveringerne?
 - Ansigtstatoveringer signalerer tydeligt, at man er inuit og stolt af den identitet. De tatovører, som laver *tunniit*, vil som udgangspunkt ikke tatovere dem på personer, som ikke har forfædre blandt inuit. Tatoveringerne er i nogen grad knyttet til afkolonisering i Grønland.
- Eleverne skal diskutere, om de synes historien om, hvordan Sound of the Damned startede som band, er anderledes end for bands fra andre lande?
 - Bandet blev startet op i forbindelse med en musikkonkurrence, hvor Sebastian Enequist og hans bror Tuka Lyberth afsøgte relationer fra andre steder end musik for at finde medlemmer. Sebastian arbejdede med bassist Herman Josefsen i Elgiganten og var allerede kærester med Pani Enequist. De mødte så Magnus Biilmann Trolle i Island meget senere. Han var tidligere med i bandet Nuija, Det er nok den eneste del, som skiller sig ud fra bandhistorier, som kunne komme fra mange andre steder.
- Magnus Biilmann Trolle fortæller, at man godt kan lide live-musik i Grønland og bruger metal-bands som afslutningsband til festivaler. Eleverne skal dele erfaringer om, om de selv været til koncerter eller festivaler, og hvad de synes gør et live-band til en god oplevelse?

- Eleverne skal diskutere, hvorfor de tror, at bandet sminker sig omkring øjnene, når de spiller og optræder?
 - Der er ikke noget klart svar på det, men det giver en stærk visuel effekt og er måske inspireret af maskedans (*uaajeerneq*).
- Hvorfor synes bandmedlemmerne, at metal-musik er særlig velegnet til at udtrykke sig i Grønland?
 - Bandet taler om, at metal er en god genre til at udtrykke de tunge temaer og traumer, som Grønland som land har været udsat for med kolonisering, politiske problemer og dårlig mental trivsel, samt dårlige muligheder for at få hjælp med dette. De ser metal som god til at udtrykke, de tunge og hårde temaer, og at genren også kan afspejle den rå natur og det hårde vejr, man kan møde i Grønland. Metal er et sted, man kan udtrykke sin smerte, som Pani siger.
- Hvorfor mener bandmedlemmerne, at det er vigtigt at tage sin kultur tilbage for grønlænderne?
 - Fordi den traditionelle kultur er blevet røvet fra grønlænderne under koloniseringen.
- Ca. otte et halvt minut inde i filmen siger Magnus Biilmann Trolle "We just want to be equal". Eleverne skal diskutere hvordan den udtalelse passer ind i det, de har læst om Grønlands kolonihistorie?
 - Lighed har været centralt for grønlænderne under hele koloniseringen. Man blev forskelsbehandlet og set som anderledes og ofte lavere stående, og den opfattelse møder mange grønlændere fortsat den dag i dag i relationen til Danmark. Lighed var et centralt punkt for Rasmus Berthelsen og mange af de andre kateketer, og det er fortsat det ønske, grønlænderne har. Selvom de i nogen grad har opnået formel og lovmæssig lighed, er det ikke altid den oplevelse de får i relationen til Danmark og danskere.
- Der er et par steder i filmen, hvor man kan høre nogle af bandmedlemmerne tale dansk med hinanden. Eleverne skal diskutere hvorfor de tror, at bandmedlemmerne alligevel har valgt at tale engelsk, når de bliver interviewet?
 - Det er i dag ikke usædvanligt, at yngre grønlændere foretrækker at tale engelsk frem for dansk, hvis de ikke kan bruge grønlandsk. Det kan bunde i, at de reelt er en hel del bedre til engelsk, som mange unge i Grønland bruger til hverdag, når de er på internettet, gamer m.m., men dansk er samtidig et belastet sprog i Grønland, fordi det har været og til dels fortsat er magtsproget. Det er derfor ikke usædvanligt at møde folk i Grønland, som nægter at tale dansk, selvom de egentlig godt kan det (og nogle gange flydende). Det skal nok ses som symbolsk modstand mod dansk undertrykkelse. Et kendt eksempel er folketingspolitikeren Aki-Matilda Høegh-Dams tale i folketinget d. 12. maj år 2023. Engelsk er et mere neutralt sprog og kan signalerer en international orientering frem for undertrykkelse.
- Hvad ønsker Sound of the Damned for bandets fremtid?
 - Sound of the Damned vil lave et nyt album og håber at få sponsorater fra guitarmærker. Men de udvikler tingene i det tempo, som passer med medlemmernes familieliv.

- Hvorfor tror I, bandet har valgt at arbejde sammen med en dansk producer på deres nye album, selvom de er meget kritiske overfor dansk indflydelse i Grønland?
 - Der er en meget kendt metal-producer i Danmark (Tue Madsen), som bandet har planlagt at indspille hos. Det viser dels, at det er svært som grønlandsk musiker ikke at orientere sig mod Danmark i nogen grad. Men der er også praktiske forhold med f.eks. flyforbindelser, som gør Danmark mere tilgængelig for grønlandske kunstnere.
- Saml op på spørgsmålene fælles i klassen.

<https://vimeo.com/1184013573>

Se film 2: Musikvideo til sangen Inuk Uummarit (Menneske vågn op).

I de samme grupper som sidste film, skal eleverne lave en skriftlig analyse på 300-600 ord af videoen. I analysen skal eleverne besvare spørgsmålene nedenfor skriftligt og efterfølgende aflevere deres opgave til dig. Oplægget er at eleverne kan skrive analysen i hånden eller på computer/iPad. Du skal afsætte tid til at give skriftlig og mundtlig respons på afleveringerne.

- Lav en miljøbeskrivelse af de miljøer, vi møder i musikvideoen: Hvor befinder bandmedlemmerne sig rent fysisk, hvad er årstiden, vejret, farverne og stemningen i videoen? Afslut miljøbeskrivelsen med at diskutere, hvorfor I tror, bandet har valgt de miljøer i videoen.
 - I første del står bandmedlemmerne ved noget, som ligner en losseplads. Det er reelt et industriområde ved vejen Nuukullak i Nuuk. Der er sne, graffiti og et råt miljø. Samtidig skinner solen. Det er altså dels et hårdt industri-miljø, men også et kontrastfuldt miljø mellem hvid sne, graffiti, rustent metal, solskin og fjorden i baggrunden. Senere skifter miljøet til området omkring domkirken og statuen af Hans Egede. Her er vejret mere dystert, tåget og blæsende. Der ligger et budskab i kombinationen af sangtekstens, domkirken og Hans Egede, idet sangteksten er meget kritisk overfor kulturtab som følge af koloniseringen med Hans Egede i front. Statuen af Hans Egede, som er forhadet i afkoloniseringsbevægelsen i Grønland, får en fuck-finger til sidst i videoen.
- Se på de mærker, tekster og budskaber, der er på bandmedlemmernes tøj. Undersøg, hvad de betyder og diskuter i jeres tekst, hvorfor I tror, de har valgt at have netop dem på i musikvideoen?
 - De fleste bandmedlemmer har sort tøj på, som må siges at være metal-farven. De er malet med bandets karakteristiske sorte maling omkring øjnene eller i ansigtet. Magnus har en trøje på, hvor der står "Greenland is not for sale", som blev et populært slogan på tøj efter Trumps udtalte ønsker om at købe eller overtage Grønland. Bassisten Herman har en Bolt Lamar -trøje på. Bolt Lamar er et grønlandsk tøjmærke, som er meget populært blandt unge. Sebastian har en Inuit -trøje på. Inuit er også et populært grønlandsk tøjmærke. Han har desuden sat et *hamferð* -mærke på sin jakke. Hamferð er et kendt færøsk doom-metal band. Der er altså en reference til den anden nationale minoritetsgruppe i Rigsfællesskabet, som også ønsker selvstændighed fra Danmark. Derudover er der guitarmærker, som nok skal tillægges mindre betydning.

- Find de steder, hvor bandet bruger grønlandsk musikkultur fra før koloniseringen i deres musikvideo. Beskriv, hvad det er de gør, og hvad for nogle traditioner, de inddrager. Forklar, hvorfor I mener, bandet inddrager traditioner fra før koloniseringen?
 - I starten laver Pani trommedans. Der er egentlig ikke lyd på, men hun gør det i takt med musikken. I det instrumentale kontraststykke omkring 2 min og 50 sekunder, begynder Sebastian på en dans, som minder meget om *uaajeerneq* (maskedans). Ved at blande prækolonial kultur med dødsmetal og headbanging, får Sound of the Damned trukket tråde tilbage til den traditionelle kultur og understreget, at deres version af dødsmetal også er baseret i inuit-kulturen. På den måde får de både retfærdiggjort, at de spiller en international genre fra en anden kultur og trukket den traditionelle kultur ind på nye domæner, hvor den kan få nyt liv og ny betydning.
- Læs nu oversættelsen af sangens tekst nedenfor. Hvordan passer teksten sammen med de miljøer og symboler, I har fundet frem til i jeres analyse?
 - Sangteksten handler overordnet om, at grønlænderne skal vågne op og genoplive deres oprindelige kultur. Der bliver nævnt en række træk fra den animistiske tro før koloniseringen: *Angakkoq* (åndemanager), *Aningaaq* (Månemanden - månens gud), *Pissaap Inua* (Kraftens Herre - kendt fra sagnet om Kaassassuk), *toornagut* (vores hjælpeånder), "*kiinnagut kakiornillik, nutsagut takisuut*" (vores tatoverede ansigter, vores lange hår - begge dele var tegn på, at man ikke var blevet omvendt til kristendommen, men troede på animismen). Den desperate og dystopiske stemning i musikken, teksten og miljøet understøtter hinanden. Men teksten er samtidig håbeful, fordi den opfordrer til at finde tilbage til den traditionelle kultur og være stolt af den.
- Slut jeres analyse af med at sammenligne musikvideoen og sangens tekst, til det I har lært om grønlandsk rockmusik.
 - Sangteksten og musikvideoen til "Inuk Uummarit" er en videreførelse af bandets Sumes kritik af dansk kolonialisme i Grønland og opråb om at finde tilbage til den traditionelle grønlandske kultur, som svar på de problemer, der findes i det grønlandske samfund. Ligesom Sume kom med det budskab gennem deres tids nyeste musikgenre - rock, gør Sound of the Damned det gennem en nyere musikgenre - dødsmetal. Begge bands kan ses som en del af grønlandiseringen, hvor man ønsker at bygge det moderne grønlandske samfund på grønlandsk kultur og sprog.
- Når eleverne er færdige med at skrive deres analyse, skal de revidere både indhold, grammatik og stavning, inden de afleverer deres analyse til dig.
- Syng nu fælles i klassen Grønlands nationalsang "Nunarput utoqqarsuanngoravit" af Jonathan Petersen og Henrik Lund. Sangen er oversat til dansk af William Thalbitzer og Mads Lidegaard og kan findes under navnet "Vort Ældgamle Land" i højskolesangbogen nr. 418 og 419 (19. udgave).

- Diskuter bagefter med eleverne, hvordan man kan se tekstens indhold i forhold til de utilfredsheder Sound of the Damned fortæller om i forholdet mellem Grønland og Danmark.
 - I "Nunarput utoqqarsuanngoravit" er der et ønske om, at grønlænderne skal tro på egne evner og få en større plads i verden. Det passer godt med Sound of the Damned's tanker om at være stolt af sin inuit-identitet. Desuden understreger nationalsangen, at Grønland er grønlændernes, ligesom det understreges i andet vers af Inuk Uummarit og i øvrigt også i Tønnes Kreutzmanns korsang .

Evaluering

Brug et kvarters tid på at evaluere forløbet med eleverne. I kan bruge spørgsmålene nedenfor eller tale mere frit om elevernes oplevelser og læring og eventuelt også, om du fik nye indsigter i grønlandsk musikkultur.

- Hvad vidste I på forhånd om Grønland, inden I gik i gang med forløbet?
- Vidste I noget om grønlandsk musik?
- Har jeres viden om og syn på Grønland ændret sig?
- Er der noget, I er blevet mere opmærksomme omkring i forholdet mellem Grønland og Danmark?
- Hvilket emne i forløbet, synes I, var mest spændende?
- Er der musik i Danmark, som kan sammenlignes med det, I nu har mødt i Grønland?
- Er der andre emner om Grønland, I godt kunne tænke jer at arbejde med?

Inuk Uummarit (Menneske vågn op)

Sound of the Damned

Inuk eqeerit sumiippit?
Siuaasatta ileqqui tammarnikut
Ilisarnaatigut tammarartut
Upperinikuusat qallerneqarnikut
Inuk uummarit, inuk uummarit

Naak angakkoq sumiippit
Ameerluta nungulerpaatigut
Aningaaq naak aqutissarput
Taartumi nikissinnaajunnaaqqavugut
Pissaap inua naak nunatta tarnia
Inuk uummarit

Naak inuit nunaat
Avissaartilluta nunasiaraatigut
Immikkoortilluta atsersoraatigut
Toornagut ikiortigut
Ajortorsuartut isigineqalerlutik
Kinaassuserput kanngusaarneqarluni

Nunarput imaannaanngitsoq
Kiinnagut kakiornillik
Nutsagut takisuut
Pisattagullu pinngortitameersut
Ilisarnaatigut immikkuullarissut
Nuna pigineqarsinnaanngitsoq
Avatangiisit atornerlunnagit

Naak inuit nunaat...

Inuit immitsinnut nassaarisa
Piniartorsuit nerisikkaatigut
Arnartagut siunissarput qaamasuutikkaat
Meeqqagut nangitsisussat
Tulluusimaarutissagut amerlaqaat
Qaa ileqqugut tigoqqitsigit
Utertitsigit!

Menneske/inuk vågn op, hvor er du?
Vores forfædres traditioner er forsvundet
Vores kendetegn er forsvundet
Vores tro er udskiftet
Menneske/inuk vågn op, menneske/inuk vågn op

Åndemaner, hvor er du?
De flår os og udrydder os
Måne, hvor er vores vej?
Vi står stille i mørket
Kraftens herre, hvor er vores lands sjæl?
Menneske/inuk vågn op

Hvor er Inuit/menneskenes land?
De skiller os og koloniserer os
De isolerer os og giver os navne
Vores hjælpeånder, hjælp os!
De bliver anset som onde
Og vores identitet bliver nedværdiget

Vores mægtige land
Vores tatoverede ansigter
Vores lange hår
Vores træk fra naturen
Vores særlige kendetegn
Land der aldrig kan ejes
Misbrug ikke miljøet

Hvor er Inuit/menneskenes land...

Inuit/mennesker lad os finde hinanden
Fangerne giver os mad
Kvinderne gør fremtiden lys
Vores børn skal overtage
Vi har mange ting at være stolte af
Kom nu, lad os tage vores skikke tilbage
Lad os bringe dem tilbage!